

Рис. 1. Послідовність етапів розроблення механізму забезпечення стійкого розвитку міста Джерело: *розроблено автором*

Заключним етапом є моніторинг і контролінг, який повинен забезпечувати якісний зворотній зв'язок. Цей етап передбачає систематичний контроль за виконанням запропонованої стратегії у відповідності із принципами забезпечення стійкого розвитку міста, оцінку результатів реалізованої стратегії та коригування результатів реалізації стратегії. Необхідність такого етапу в механізмі забезпечення стійкого розвитку обумовлена тим, що постійна поява нових обставин змушує регулярно вносити коригування внаслідок чого довгостроковий напрямок розвитку міста може бути змінений, а завдання сформованих програм можуть бути переглянуті. Зміна прогнозу розвитку міста, нові цілі та динамічність процесів системи міста спричиняють і коригування стратегії. Отже, визначені етапи дозволять сформувавши дієвий механізм забезпечення стійкого розвитку міста з метою раціонального використання ресурсів міста, збільшення частки жителів доступу до базових інфраструктур та досягнення відповідного рівня економіко-екологічної безпеки.

Биченко Л.А.,
асистент Харківської національної академії міського господарства,
м. Харків, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ

Одна з найбільш характерних рис сучасного розміщення продуктивних сил - це розвиток великих міст і прилеглих до них територій, що в свою чергу, формують міські агломерації. На

сьогоднішній день особливо актуальним є вивчення агломерації як форми розселення і територіальної організації, що розвивається. Зосереджуючи науково-технічний, виробничий і соціально-культурний потенціал, вони є основними базами прискорення науково-технічного прогресу. Агломерація несе в собі економічний ефект від зближення підприємств однієї галузі та від зближення підприємств різних галузей, тобто локалізаційної та урбанізаційної економії.

Розвиток агломерацій можна представити як процес, в якому взаємодіють населення і влада, бізнесові структури та наукові організації, територіальні громади та різноманітні об'єднання з метою покращення економічних, соціальних та культурних умов життя мешканців. Тому розвиток – об'єктивний багатовимірний процес змін, який характеризується цілеспрямованістю, незворотністю, структурними і функціональними зрушеннями в певній системі, що призводить до покращення її якісного і кількісного стану [2]. Як зазначає А.Ф. Мельник: «розвиток агломерацій відбувається у двох взаємопов'язаних напрямках: соціальному і економічному» [4]. Саме від соціального розвитку агломерацій залежить процес підвищення соціального добробуту населення територіальної громади на основі забезпечення соціальних стандартів життя, гарантованих державою, тобто це показники життєвого рівня, як тривалість життя, стан здоров'я, освітній потенціал людини, тощо. А економічний розвиток агломерацій слід розглядати як процес покращення кількісних та якісних характеристик економічної системи шляхом використання виробничих, природних, трудових, фінансових ресурсів.

Для Харківської агломерації головними чинниками створення стали важливий транспортний, науковий центр, а також близькість до центрів гірничої, металургійної, промислової, машинобудівної промисловості. До Харківської міської агломерації включено 6 міст (Харків, Люботин, Пісочин, Чугуїв, Мерефу, Південне) та 21 селище міського типу (Покотилівка, Пісочин, Безлюдівка, Березівка, Васищево, Високий, Буди, Утківка, Солоницівка, Пересічна, Вільшани, Мала Данилівка, Введенка, Рогань, Новопокровка, Єсхар, Малинівка, Кочеток, Кулиничі, Манченки, Старий Мерчик). Населення Харківської міської агломерації майже 1,7 млн. жителів, а територія складає 770 кв. км.

Для оцінки рівня розвитку Харківської міської агломерації скористаємося методичним підходом, запропонованим авторами Губановою Є.С, і Селяковою С.А. [6]. Даний підхід передбачає розрахунок коефіцієнту розвитку міської агломерації на основі врахування кількості населених пунктів, що в неї входять, та людності кожного з них. Зібрані дані дозволяють провести розрахунок рівня розвитку міської агломерації. Для цього скористаємося формулою:

$$K_p = P \times (M \times m + N \times n), \quad (1)$$

де P- людність агломерації, тис. осіб; M і N- відповідно кількість міст і селищ міського типу в агломерації; m і n – їх частка в сумарній людності агломерації.

На основі розрахунку коефіцієнту розвитку міських агломерацій можна провести градацію агломерацій і зробити висновок щодо їхнього рівня розвитку. За результатами досліджень отримуємо коефіцієнт розвитку Харківської міської агломерації, який дорівнює 12, тобто вона відноситься до 3 класу розвитку і характеризується як розвинена. Отже Харківська міська агломерація сформована відносно пропорційно, коли розселення мешканців по її території є майже оптимальним. Для оцінки рівня соціально-економічного розвитку населених пунктів міської агломерації, можна скористатися методикою оцінки депресивності територій [5], тому для дослідження розвитку Харківської міської агломерації будемо використовувати критерій, такий як «міста обласного значення» (табл.1).

У розрахунках депресивності територій скористаємося показниками рівня офіційного безробіття на кінець 2010 року (економічна складова розвитку) та показниками середньомісячної заробітної плати робітників за останні три роки (соціальна складова розвитку). Таким чином, після проведеного дослідження, до депресивних територій Харківської міської агломерації можна віднести м. Мерефа, наступні – це м. Дергачі і м. Південне. Розвиток міста Харкова сприяв розширенню навколо нього зони найбільшого впливу, куди увійшли населені пункти-сусіди, що призвело до виникнення Харківської міської агломерації. Проте велика частка населених пунктів значно віддалена від ядра, через що розвиток цієї агломерації відбувається більш повільно. Даний факт гальмує розвиток агломеративного утворення, як цілісної територіальної системи та як соціальної й виробничої мережі. Тому основним завданням у

напряму розвитку агломерацій є комплексне вирішення проблем економіко-соціального і екологічного розвитку міста-ядра і периферії.

Таблиця 1

Визначення депресивності міст Харківської агломерації

Місто	Рівень офіційного безробіття		Ранг	Середньомісячна номінальна заробітна плата робітників, грн. (середнє за три роки)		Ранг	Сума рангів	Місце
	Значення	Відношення до середнього більше або рівняється 1,25		Значення	Відношення до середнього менше або рівняється 0,75			
м. Харків	0,8	0,55	6	2141	1,13	5	11	4
м. Дергачі	1,7	1,17	2	2065	1,09	4	6	2
м. Люботин	2,3	1,58	1	1982	1,58	6	7	3
м. Чугуїв	1,3	0,89	4	1616	1,05	3	7	3
м. Мерефа	1,4	0,96	3	1803	0,95	2	5	1
м. Південне	1,2	0,82	5	1763	0,93	1	6	2
Середнє	1,45			1895				

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що представлені методи оцінки рівня розвитку міської агломерації не є комплексними і всебічними. Вони використовують лише окремі показники демографічної, економічної і соціальної ситуації, яка склалася в міській агломерації. Вбачається за доцільне сформулювати комплекс оцінних параметрів за різними складовими розвитку системи з урахуванням наявної статистичної інформації, що і становить напрям подальших досліджень автора.

Література: 1. Бабаєв В. М. Адміністративно-територіальний устрій та розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) [Текст]: монографія / В.М. Бабаєв, Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та ін. – Харків: НТУ «ХП», 2006. – 316 с. 2. Герасимчук З. В. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону: [монографія] / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович. – Луцьк: ЛДТУ, 2002. – 248 с. 3. Васил'єв О.В. Менеджмент регіонального розвитку : [монографія] / О.В. Васил'єв, К.А. Фісун. – Харків: ХНАМГ, 2010.- 375 с. 4. Мельник А. Ф. Муніципальний менеджмент: навч. посіб./ А.Ф. Мельник, Г.Л. Монастирський, О.П. Дудкіна. – К.: Знання, 2006. – 420 с. 5. Стратегія сталого розвитку Харківської області до 2020 року: [монографія] / за ред. Добкіна М.М., Чернова С.І., Кернеса Г.А. та ін.- Х.: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2010. – 512 с. 6. Електронний ресурс: <http://library.vssc.ac.ru>.

Буркун І.Г.,
к.э.н., доцент ХНАГХ,
г. Харьков, Украина

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНОМ В УСЛОВИЯХ НОВОЙ ЭКОНОМИКИ

В современных условиях новой экономики перед нами стоит задача определить концептуальные основы эффективного управления в различных сферах экономического развития на уровне региона. На данном этапе развития Украины продолжается экономическое становление системы рынков и вместе с этим формируется рынок недвижимости, активное функционирование которого, является одним из условий устойчивого развития городов. Развитие рынка недвижимости представляет собой базу для эффективного управления регионом и осуществляется в системе государственного управления и местного самоуправления. Становление и стабильное функционирование национального рынка недвижимости – один из наиболее сложных процессов рыночных преобразований, которые могут происходить в государстве.